

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania A.K.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 czerwca 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 11 kwietnia 2022 r., sygn. akt III AUa 1365/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od odwołującego się na rzecz pozwanego kwotę
240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z odwołania A.K. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie w przedmiocie wysokości emerytury, oddalił apelację odwołującego się i organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 czerwca 2021 r., którym w punkcie I. zmieniono zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazano uwzględnienie (pkt 1) do okresu służby odwołującego się, od którego zależy procent wysługi stanowiący procent podstawy wymiaru - okresu pozostawania poza służbą od [...] kwietnia 2006 r. do [...] stycznia 2014 r., (pkt 2) do podstawy

wymiaru emerytury waloryzacji emerytur przypadających w okresie między zwolnieniem ze służby a ustaleniem prawa do emerytury oraz 16.822,26 zł świadczenia pieniężnego za okres pozostawiania poza służbą i 3.215,30 zł zasiłku dla bezrobotnych, a w pozostałym zakresie odwołanie oddalono (pkt II).

Odwołujący się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w części, w zakresie w jakim wyrok nie uwzględnia apelacji odwołującego się i akceptuje wyrok Sądu Okręgowego, w zakresie którym Sąd ten uznał za prawidłowy sposób obliczenia wysokości emerytury odwołującego się dokonany przez Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego polegający na przyjęciu że uposażenie A. K. w latach 2007-2009, a także w okresie maj-grudzień 2006 r. (czyli za okres wliczony do czasu służby) wynosiło 0 zł. Wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz wnosząc o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 184 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 615 ze zm.; dalej: ustawa o KAS), przez niezasadne przyjęcie, że w razie obliczania wysokości emerytury właściwy organ emerytalny (Dyrektor ZER) nie ma możliwości prawnej innego przeliczenia okresu faktycznego przebywania poza służbą (a zaliczonego na poczet służby z mocy tych przepisów) niż przyjęcie, że jest to okres, w którym uposażenie wynosiło 0 zł za każdy miesiąc, w sytuacji gdy prawidłowa (i zgodna z intencją ustawodawcy) wykładnia pozwala na przyjęcie fikcji prawnej, że miała miejsce wypłata wynagrodzenia w kwotowo określonej ilości (np. w wysokości ostatniego uposażenia otrzymywanego przed zwolnieniem z służby, którą to fikcję stosuje się w praktyce - do obliczania wysokości uposażenia za okres urlopu wychowawczego funkcjonariuszy), a ponadto z ostrożności procesowej podniósł zarzut naruszenia

2) art. 108 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (jednolity tekst: Dz.U. 2016 r., poz. 1799 ze zm.), przez niezasadne przyjęcie, że w

razie obliczania wysokości emerytury właściwy organ emerytalny (Dyrektor ZER) nie ma możliwości prawnej innego przeliczenia okresu faktycznego przebywania poza służbą (a zaliczonego na poczet służby z mocy tych przepisów) niż przyjęcie, że jest to okres, w którym uposażenie wynosiło 0 zł za każdy miesiąc, w sytuacji gdy prawidłowa (i zgodna z intencją ustawodawcy) wykładnia pozwala na przyjęcie fikcji prawnej, że miała miejsce wypłata wynagrodzenia w kwotowo określonej ilości (np. w wysokości ostatniego uposażenia otrzymywanego przed zwolnieniem z służby, którą to fikcję stosuje się w praktyce - do obliczania wysokości uposażenia za okres urlopu wychowawczego funkcjonariuszy).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku skarżący podniósł, że pełnił służbę od 1 lutego 1991 r. W okresie od [...] kwietnia 2006 r. do [...] stycznia 2014 r. pozostawał poza służbą w związku z sprawą karną, która zakończyła się jego prawomocnym uniewinnieniem. Z dniem 15 stycznia 2014 r. powrócił do służby na swój wniosek. Dyrektor ZER swoją decyzją przyznał emeryturę i przyjął że okres faktycznego przebywania poza służbą należy zaliczyć na poczet okresu pełnienia służby, ale przeliczyć go jako okres, w którym uposażenie wynosił 0 zł, co znacząco zaniżyło wysokość przyznanego uprawnienia emerytalnego.

Zdaniem skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej polega na niewłaściwym zastosowaniu przepisów prawa materialnego (art. 108 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej lub/oraz art. 184 ust. 4 ustawy o KAS). Przepisy te zawierają bowiem tylko jedno wyraźne wyłączenie - wskazanie uprawnienia, które nie dotyczy osoby przywróconej do służby (coroczny urlop wypoczynkowy). Gdyby racjonalny ustawodawca chciał wyłączyć inne uprawnienie lub świadczenie, albo wskazać na jakąś inną szczególną pozycję osób przywróconych do służby w kontekście sposobu czy wysokości obliczania należnej im emerytury, uczyniłby to w ustawie o Służbie Celnej oraz następnie w ustawie o KAS lub alternatywnie uczyniłby to w przepisach regulujących prawo do zaopatrzenia emerytalnego. Tego jednak nie uczynił. Powyższe w ocenie skarżącego oznacza, że okres przebywania poza służbą powinien być nie tylko zaliczony do samego okresu wysługi, ale też

odpowiednio przeliczony, tj. powinna zostać zastosowana fikcja prawna przyjmująca, że w tym okresie wypłacano wynagrodzenie. Podstawą prawną tego stanu rzeczy są bezpośrednio przepisy art. 108 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej, względnie art. 184 ust. 4 ustawy o KAS.

Skarżący wskazał ponadto, że w jego ocenie w sprawie występuje również istotne zagadnienie prawne wymagające rozstrzygnięcia: czy art. 108 ust. 4 ustawy o Służbie Celnej (oraz art. 184 ustawy o KAS) pozwala na to, by przeliczyć czas przebywania poza służbą (zaliczony z mocy prawa na poczet służby) w inny sposób niż przez przyjęcie formuły wypłaty uposażenia na poziomie zerowym (0 zł).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty

wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Z uwagi na to, że skarżący jako przyczynę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał występowanie zarówno istotnego zagadnienia prawnego, jak i oczywistą zasadność skargi, zauważyć należy, że zapatrywania te wzajemnie się wykluczają. Nie można bowiem równocześnie twierdzić, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku było efektem oczywistego naruszenia przepisów rozumianego jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji, oraz sugerować, iż prawo to wymaga wykładni w ramach istotnego zagadnienia prawnego, które występuje wszakże tylko wtedy, gdy stosowanie konkretnych przepisów budzi poważne wątpliwości.

Odnosząc się do podnoszonej w uzasadnieniu wniosku argumentacji zmierzającej nie tylko do wliczenia okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych do okresu pełnienia służby, od którego zależą uprawnienia funkcjonariusza, ale ponadto uwzględnienia hipotetycznych kwot wynagrodzenia, stwierdzić należy, że tak jak wskazały na to w sprawie Sądy obu instancji

ustawodawca nie przewidział podstawy prawnej do takiego działania. Podnoszona przez skarżącego argumentacja sprzeczna jest zatem z jednoznaczną wolą prawodawcy. Ponadto zauważyć też należy, że w orzecznictwie wskazuje się m.in., że możliwość przyjęcia minimalnego wynagrodzenia za pracę do ustalenia podstawy wymiaru składek istnieje jedynie w przypadku, gdy nie można ustalić podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, a więc nie odnosi się to do tych ubezpieczonych, którzy we wskazanym okresie nie uzyskiwali wynagrodzenia za pracę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2018 r., II UK 75/17, LEX nr 2549213). Także w podobnym zakresie, odnoszącym się do ustalenia wysokości kapitału początkowego, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2020 r., II UK 54/19, (LEX nr 3089169), wypowiedział się, że skoro ubezpieczony w danym okresie, w tamtej sprawie z uwagi na niewykonywanie pracy na skutek represji politycznych przed dniem 31 lipca 1990 r., nie otrzymywał wynagrodzenia, to nie ma należności, które mogłyby zostać uwzględnione, gdyż uprawnienie do uwzględnienia hipotetycznego wynagrodzenia musi być wyraźne i powinno wynikać z klarownej normy rangi ustawowej, nie można go bowiem domniemywać i wyprowadzać z racji funkcjonalnych. Skarżący w stanie faktycznym niniejszej sprawy nie podnosi też zarzutów odnoszących się do naruszenia ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641 ze zm.), poprzedzającej ustawę z 2009 r.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(G.Z.)

[ał]

